

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

11. oktober 2019

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 51 (Alm. del) af 12. september 2019 stillet efter ønske fra Troels Lund Poulsen (V)

Spørgsmål

Vil ministeren opgøre det demografiske træk i perioden 2020-2025 (i både mia. kr. og procent)? Vil ministeren samtidig opgøre det demografiske træk fordelt på stat, kommuner og regioner, samt på hovedgrupper under det offentlige forbrug?

Svar

Væksten i det demografiske træk er et beregningsteknisk mål, der opgør, hvor meget ressourceanvendelsen til det samlede offentlige forbrug rent mekanisk vil ændre sig, hvis befolkningen ændrer sig, og det forudsættes, at den reale udgift pr. bruger er fastholdt uændret, dog med en korrektion for delvis sund aldring.

Beregningen af det demografiske træk er opdateret som en del af det *Opdaterede 2025-forløb, oktober 2019* med DREAM og Danmarks Statistiks Befolkningsprognose 2019 samt seneste nationalregnskabstal for det offentlige forbrug i 2018.

Befolkningsprognose 2019 indebærer nedjusterede forventninger til antallet af børn og ældre i de kommende år. Børn og ældre har typisk et større træk på det offentlige forbrug end personer i den erhvervsaktive alder. De nedjusterede forventninger til antallet af børn og ældre i de kommende år indebærer, at det demografiske træk nedjusteres.

Beregningen af det demografiske træk skal generelt fortolkes varsomt. Beregningen er herunder baseret på en række forudsætninger og skøn for befolkningsudviklingen mv., som er omfattet af usikkerhed. Justerede forventninger til befolkningsudviklingen kan således have betydning for væksten i det demografiske træk.

Det demografiske træk tager blandt andet ikke højde for mulige produktivitetsforbedringer i den offentlige sektor. Det skal desuden understreges, at der i beregningen af det demografiske træk ikke tages højde for, at omkostningen ved en ekstra bruger kan adskille sig fra de gennemsnitlige omkostninger pr. bruger. Desuden indregnes ikke adfærdsændringer, fx ændret uddannelsesstilbøjelighed eller ændret træk på sundhedsvæsenet pga. af nye behandlingsmuligheder.

Det offentlige forbrug kan overordnet opdeles i individuelt og kollektivt offentligt forbrug, hvor det individuelle forbrug dækker over uddannelse (folkeskole, gymnasier og videregående uddannelse mv.), sundhedsvæsenet (medicin, hospitaler, plejehjem), social beskyttelse (daginstitutioner og hjemmehjælp) og fritid, kultur mv. Størstedelen af disse udgifter kan individualiseres på alder, køn og herkomstgrupper. Visse udgifter kan dog ikke individualiseres, fx udgifter til fritid og kultur, der ligesom det kollektive offentlige forbrug fordeles ligeligt blandt alle borgere.

Frem mod 2025 udgør væksten i det demografiske træk ca. 17½ mia. kr. (2020-priser, målt i forhold til 2019), *jf. tabel 1*.

I *Opdateret 2025-forløb, oktober 2019* er væksten i det demografiske træk opgjort i forhold til niveauet i 2020, dvs. væksten i 2021-2025. I *Opdateret 2025-forløb, oktober 2019* er væksten således beregnet til ca. 15 mia. kr. i 2021-2025. Det skal ses i lyset af, at det finanspolitiske råderum aktuelt måles fra udgiftsniveauet i 2020, fordi det finanspolitiske råderum i 2020 udmøntes i forbindelse med finanslovsforslaget og finansloven for 2020. Forskellen mellem væksten i det demografiske træk målt fra hhv. 2019- og 2020-niveauet på ca. 2½ mia. kr. skyldes således alene, at der indgår et år mindre i den opgørelse, som fremgår af det opdaterede 2025-forløb.

Tabel 1**Vækst i det demografiske træk fordelt på sektorer, 2020-2025**

Mia. kr. (2020-priser)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2020-2025 (akk.)	2021-2025 (akk.)
Samlet vækst i det demografiske træk	2½	2½	3	3	3	3½	17½	15
Individuelt offentligt forbrug	2	2	2½	2½	2½	3	14½	12½
- Undervisning	-½	-½	-½	-½	-½	-½	-2½	-2
- Sundhedsvæsen	1½	1½	1½	1½	2	2	10	8½
- Social beskyttelse	1	1	1	1	1	1½	6½	5½
- Fritid, kultur mv.	0	0	0	0	0	0	½	½
Kollektivt offentligt forbrug	½	½	½	½	½	½	3	2½
Pct.-vis vækst							2020-2025 (gns.)	2021-2025 (gns.)
Samlet vækst i det demografiske træk	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,55	0,60
Individuelt offentligt forbrug	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7	0,7	0,6	0,6
- Undervisning	-0,5	-0,6	-0,5	-0,5	-0,4	-0,4	-0,5	-0,5
- Sundhedsvæsen	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	1,0	1,0
- Social beskyttelse	0,7	0,8	0,8	0,9	1,0	1,0	0,9	0,9
- Fritid, kultur mv.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Kollektivt offentligt forbrug	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4

Anm.: Væksten i det demografiske træk er opgjort i halve mia. kr. efter vanlig praksis, og derfor kan den beregnede sum afvige fra totalen.

Kilde: Danmarks Statistik, *Opdateret 2025-forløb, oktober 2019* og egne beregninger.

Det demografiske træk er som udgangspunkt ikke sektorfordelt på kommuner, regioner og stat. Finansministeriet foretager imidlertid med usikkerhed en grov fordeling af udgiftsområderne på det individuelle offentlige forbrug:

- **Kommuner:** Folkeskole, dagpleje, hjemmehjælp, plejehjem og beskæftigelsesindsats.
- **Regioner:** Hospitaler, sygesikring og medicin.
- **Stat:** Undervisning (bl.a. gymnasier og videregående uddannelse, men ekskl. folkeskole) og kultur, fritid mv.

Det kollektive offentlige forbrug fordeles med 2/3 til staten og 1/3 til kommunerne. Der indregnes således ikke kollektivt offentligt forbrug til den regionale sektor. Endeligt er øvrige sociale udgifter og øvrige sundhedsudgifter beregnings-teknisk fordelt mellem sektorerne.

Det bemærkes i tillæg hertil, at fx kommunernes serviceudgifter vedrører de offentlige udgifter i *budgetmæssig/regnskabsmæssig sammenhæng*, mens det offentlige forbrug er en udgiftspost i *nationalregnskabsmæssig sammenhæng*. Der er således ikke en direkte sammenhæng mellem opgørelsen af kommunernes serviceudgifter og opgørelsen af det offentlige forbrug – og dermed det demografiske træk – i nationalregnskabet.

Tabel 2 indeholder en oversigt over den årlige vækst i det demografiske træk fordelt på sektorer frem mod 2025.

Mia. kr. (2020-priser)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2020-2025 (akk.)	2021-2025 (akk.)
Vækst i det samlede demografiske træk	2½	2½	3	3	3	3½	17½	15
- Kommuner	1	1	1½	1½	2	2	9	8
- Regioner	1	1	1	1	1	1	6½	5½
- Stat	½	½	½	½	½	½	2	1½
Pct.vis vækst							2020-2025 (gns.)	2021-2025 (gns.)
Vækst i det samlede demografiske træk	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,55	0,60
- Kommuner	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7	0,8	0,6	0,6
- Regioner	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,9	0,8
- Stat	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3

Anm.: Væksten i det demografiske træk er opgjort i halve mia. kr. efter vanlig praksis, og derfor kan den beregnede sum afvige fra totalen.

Kilde: Danmarks Statistik, Opdateret 2025-forløb, oktober 2019 og egne beregninger.

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister